

İSLAM TARİH YAZICILIĞINDA ED-DEYARÂT GELENEĞİ VE EŞ-ŞABUŞTÎ'NİN KİTABU'D-DEYARÂT'I ÜZERİNE

M. Mahfuz SÖYLEMEZ^(*)

Özet: Bu makale, İslam tarih yazıcılığında kendine özgü bir yeri bulunan ed-Deyârât geleneğini ve gelenekten günümüze gelmiş tek örnek olan eş-Şabûşî'nin Kitabü'd-Deyârât adlı eserini konu edinmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ed-Deyârât, Hristiyan, Eş-Şabûşî.

SOME NOTES ON AL-DAYARAT TRADITION IN ISLAMIC HISTOGRAPHY AND SHABUSHTI'S KITAB AL-DAYARAT

Abstarct: Mesopotamia, Al-Cazira, Syria and Egypt where Christians have been living relatively in big density became a part of Muslim world by the Islamic fath (conquest) serials. On the other hand, Muslims accepted everyone who is non-muslim residing in these territory as an individual of their society and showed a great interest to their religions, customs, and traditional values. Futhermore, they did some important studies on them to understand their real case. Al-Deyârât books' collections constitute the most important place in them as an example. These books basically examine the history of churches and monasteries. Moreover, mostly written by the Muslim authors, these books are so useful in reading history of Muslim world in general as well as in reading the history of Arab literature in particular. Since Muslim's authors focussed on completely different religions which they did not belong to, it can be argued that Muslims have shown how non-muslims or other cultural components of society should be tolerated in this respect. Also, these studies display the relationship between Muslim and Christians in great sense.

Key Words: Al-Deyârât, Christian, Al-Shabushtî.

1. Giriş

İslam fetihleriyle birlikte Hıristiyanların yoğun olarak ikamet etmekte olduğu Mezopotamya, el-Cezire, Suriye ve Mısır bölgeleri İslam topraklarına dahil oldular. Müslümanlar bu bölgelerde yaşamakta olan gayri müslimleri İslam toplumunun bir parçası olarak kabul ettiler ve onların adet, gelenek ve görenekleri ile birlikte dinlerine de ilgi duydular. Nitekim İslam'ın erken döneminden itibaren bunlara yönelik çalışmalar görülmeye başlandı.

Hıristiyanlarla ilgili yazılan eserlerin içerisinde ed-Deyârât kitaplarının müstesna bir yeri bulunmaktadır. Biz bu kısa incelememizde ed-Deyârât alanında yazılmış olan eserleri ele almak istiyoruz. Bu eserlerden eş-Şabûşî'nin

^(*) Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi Öğretim Üyesi.